

Dorota Tarnowska

Miejska Biblioteka Publiczna Łódź-Polesie;
Zarząd Oddziału Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Łodzi
e-mail: biuro@mbplp.lodz.pl

[„Biblioteka wczoraj i... jutro. W setną rocznicę powstania Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1917–2017)” (Łódź, 27 września 2017 r.)

DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0860-7435.25.17>

27 września 2017 r. w Łodzi, w nowoczesnym budynku Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego przy ul. Pomorskiej 171/173, odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Biblioteka wczoraj i... jutro. W setną rocznicę powstania Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1917–2017)”, której organizatorem była Katedra Informatologii i Bibliologii Uniwersytetu Łódzkiego oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Oddział w Łodzi.

Konferencja miała charakter naukowy o zasięgu ogólnopolskim, wystąpiło na niej 19. wykładowców z jedenastu ośrodków naukowych z całej Polski, w gronie uczestników byli także dyrektorzy bibliotek Politechniki Łódzkiej oraz Akademii Muzycznej w Łodzi.

Celem spotkania było przybliżenie dorobku Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich jako moderatora życia bibliotecznego i kulturalnego, omówienie i systematyka dziejów rozwoju bibliotek w Polsce na tle ogólnych tendencji światowych, pokazanie nowych wyzwań wobec zawodu bibliotekarza, zmiany w profilu wykształcenia w celu zaspokojenia współczesnych potrzeb, a także wskazanie wymagań stawianych nowoczesnemu budownictwu bibliotecznemu i aranżacji jego wnętrza.

Cele i zadania, zarówno naukowe jak i integrujące środowisko, zostały osiągnięte. Słuchaczami byli bibliotekarze reprezentujący biblioteki naukowe,

Dorota Tarnowska

pedagogiczne, publiczne, miejskie i wojewódzkie. Łącznie stanowili oni grupę 116 uczestników.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęła Prezydent Miasta Łodzi, Hanna Zdanowska, Dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego, prof. zw. dr hab. Joanna Jabłkowska, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Zarząd Główny, portal Lustro Biblioteki, zaś patronat medialny sprawował „Przegląd Edukacyjny”.

Konferencję uroczysto rozpoczęli i powitali goście dr hab. prof. UŁ Mariola Antczak, (Katedra Informatologii i Bibliologii, UŁ) prof. dr hab. Andrzej Walkowski (Katedra Informatologii i Bibliologii, UŁ) i Dorota Tarnowska (Zarząd Oddziału Łódzkiego SBP).

Uroczystego otwarcia obrad dokonała prodziekan Wydziału Filologicznego UŁ, dr hab. prof. UŁ Irena Jaros.

W imieniu Prezydent Miasta Łodzi wystąpiła dr Halina Bernat (Wydział Kultury Departamentu Partycypacji Społecznej i Kultury), wręczając na ręce przewodniczących konferencji adres od wiceprezydenta Łodzi, Krzysztofa Piątkowskiego. Poinformowała także uczestników o zmianach w łódzkim świecie bibliotekarskim, zaplanowanych na 2018 rok (połączenie Miejskich Bibliotek Publicznych w Łodzi w jedną instytucję kultury).

Elżbieta Stefańczyk (przewodnicząca Zarządu Głównego SBP), po słowie wstępnym, zaprezentowała zadania i cele stawiane przed Stowarzyszeniem, jego flagowe działania, bieżącą działalność wydawniczą i integracyjną środowiska, opowiedziała także o najważniejszym wydarzeniu tego roku, czyli Światowym Kongresie Bibliotek i Informacji Międzynarodowej Federacji Bibliotekarskich Stowarzyszeń i Instytucji IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*), które odbyło się we Wrocławiu, a wzięli w nim udział także przedstawiciele Katedry Informatologii i Bibliologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Prof. Andrzej Walkowski zaprezentował cele i zadania konferencji. Następnie na ręce Elżbiety Stefańczyk i Doroty Tarnowskiej przekazano życzenia z okazji jubileuszu SBP z Uniwersytetu Łódzkiego, Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Łodzi oraz „Przeglądu Edukacyjnego”.

Po części oficjalnej odbyła się loteria książek otrzymanych od wydawnictw, którą poprowadziły dr hab. Mariola Antczak oraz prof. Hanna Tadeusiewicz i prof. Jadwiga Konieczna.

Przewodniczącą obrad *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich jako moderator życia bibliotecznego* była Elżbieta Stefańczyk (Zarząd Główny SBP). Jako pierwsza w tej części głos zabrala mgr Iwona Kaczmarek (Biblioteka Geograficzna UŁ) prezentując *Działalność Jana Augustyniaka w SBP*. Słuchacze mieli okazję zapoznać się m.in. z początkami działalności J. Augustyniaka w Sto-

warzyszeniu, jego zaangażowaniem, funkcjami, jakie pełnił we władzach głównych SBP oraz wpływem, jaki wywarł na rozwój łódzkiego i polskiego bibliotekarstwa. Tu warto zwrócić także uwagę, że w Łodzi, w Miejskiej Bibliotece Publicznej Łódź-Polesie funkcjonuje Zespół Bibliotek im. Jana Augustyniaka, Filia nr 2 i Filia nr 12. Jego imię nadano bibliotekom w 10 rocznicę śmierci, w 1981 roku, a po uroczystości nadania imienia córka Danuta przekazała zespołowi bibliotek cenne materiały rękopiśmienne należące do Jana i Ireny Augustyniaków. Są to zarówno dokumenty osobiste i rodzinne, świadectwa, dotyczące pracy zawodowej (np. teksty różnych wystąpień), naukowej, społecznej i inne ważne i cenne oryginalne materiały autografy, maszynopisy, także zdjęcia, odznaczenia, unikatowe pamiątki przechowywane i udostępniane osobom zainteresowanym na miejscu.

Następnie dr Magdalena Kwiatkowska (Katedra Informatologii i Bibliologii, UŁ) wystąpiła z referatem *Z perspektywy siódmej dekady. Blaski i cienie działalności ogniw terenowych SBP w latach 1953–2017*, prezentując szeroki zakres działalności, różne formy szkoleń, zebrań, sesji popularnonaukowych, wystaw oraz działalność kulturalno-oświatową, kierowanych zarówno do bibliotekarzy, jak i najbliższego otoczenia bibliotek.

Po przerwie kawowej, ze względu na dużą liczbę prelegentów, konferencja toczyła się równolegle w dwóch sekcjach, co pozwoliło uczestnikom wybrać najbliższe im i najciekawsze dla nich tematy. W sekcji historycznej *Dzieje rozwoju bibliotek w Polsce na tle ogólnych tendencji światowych*, pokazano książkę w perspektywie historycznej oraz współczesnej. W dwóch sesjach wystąpiło 12. wykładowców, specjalistów w swych dziedzinach i znawców tematu. Moderatorem sesji pierwszej był prof. Andrzej Walkowski.

Dr hab. Katarzyna Chmielewska (Instytut Historii, Akademia im. Jana Długosza, Częstochowa) poddała analizie dziejopisarstwo średniowieczne oraz rolę książki w klasztornych księgozbiorach. Sluchacze poznali zapisy o bibliotekach i książkach w średniowiecznych kronikach klasztornych.

Ks. prof. dr hab. Dariusz Tabor (Instytut Historii Sztuki i Kultury, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Kraków) w swym wystąpieniu zwrócił uwagę słuchaczy na sytuację książki na Śląsku w XIII w., książkę jako nośnik wartości oraz narzędzie komunikacji.

Prof. dr hab. Jan Gancewski (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn) przeniósł słuchaczy w fascynujący świat średniowiecznych rękopisów religijnych, prawniczych, historycznych medycznych, astronomicznych a także literackich.

Dr Tomasz Stolarczyk (Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego) zaprezentował materiał interesujący dla poszukiwaczy źródeł: historię bibliotek klasztor-

nych, inwentarzy bibliotecznych, kronik klasztornych i rodzaje gromadzonych tam książek.

Sesji drugiej sekcji historycznej *Dzieje rozwoju bibliotek w Polsce na tle ogólnych tendencji światowych* przewodniczył prof. Jan Gancewski (Instytut Historii Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn).

Jako pierwsza, z powodu nieobecności pierwszego prelegenta, głos zabrała dr Katarzyna Kaczor-Scheitler (Katedra Literatury Dawnej i Nauk Pomocniczych, UŁ), która omówiła historię klasztoru norbertanek, ich duchowość, lektury, kulturę umysłową w tym twórczość własną. Zwróciła także uwagę na interesujący sposób wzbogacania ich księgozbioru za przyczyną wstępujących do zakonu kandydatek oraz historię rękopisów znajdujących się w zbiorach klasztoru norbertanek zwierzynieckich.

Prof. dr hab. Iwona Imańska (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) pokazała, jak wyglądał niegdysiejszy warsztat naukowy uczonych, ich sposoby i możliwości pozyskiwania książek oraz stosunek do nich.

Prof. dr hab. Jacek Puchalski (Katedra Książki i Historii Mediów Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii UW) zapoznał słuchaczy zarówno z postacią Łukasza Gołębiowskiego jak i szczegółami realizowanego programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Rejestracja zbiorów polskich za granicą ze specjalnym uwzględnieniem dziedzictwa zagrożonego (2006–2015)* oraz co najcenniejsze, początkami kształtowania się bibliologii. Omówiono także wybrane zagadnienia z szerokiego i interesującego tematu bibliografii.

Mgr Ewa Dąbrowska, mgr Ewa Borsuk, (Biblioteka Jagiellońska, UJ, Kraków), zaprezentowały sytuację gromadzenia zbiorów w BJ od końca wojny do końca lat 80., kiedy to książka była potencjalnym nośnikiem niebezpiecznych dla władz idei i w związku z tym podlegała kontroli zarówno jej produkcja jak i rozpowszechnianie; nielegalnego ruchu wydawniczego i sposobów pozyskiwania tych książek oraz okres lat 90. – uwolnienia spod cenzury bibliotek uniwersyteckich. W wystąpieniu podjęto interesujące zagadnienie – kierowanie oraz kontrolowanie wartości ideowych zasobów i ich ilości w polskich bibliotekach w czasach PRL-u na przykładzie Biblioteki Jagiellońskiej.

Dr Ryszard Żmuda (Uniwersytet Medyczny, Łódź) zaprezentował ciekawą historię bibliotek kościelnych w Polsce po drugiej wojnie światowej do czasów współczesnych. Słuchacze poznali rodzaje księżnic kościelnych, także naukowych, biblioteki zakonne, również innych wyznań i ich cenne zasoby.

Dr Elżbieta Pokorzyńska (Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz) i mgr Katarzyna Garczewska-

-Semka (Pracownia Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych BN, Warszawa) w wystąpieniu *Reoprawa zabytkowych książek* zaprezentowały przyczyny reoprawiania książek, stylistykę opraw a także rozwój świadomości konserwatorskiej w zakresie zachowania substancji zabytkowej oraz księgoznawcze badania makulatury okładkowej. Zaprezentowano dyskusyjne – teoretyczne, metodyczne i prawne – rozważania o renowacji zbiorów książkowych w oparciu o przykłady.

Spoglądając syntetycznie na krąg zainteresowań uczestników-referentów, nie był on ograniczony chronologią (wystąpienia dotyczyły okresu od średniowiecza do współczesności), ale był zamknięty co do badanego terytorium (Polska, w tym między innymi: Śląsk, Prusy [historycznie], Polska Środkowa; konkretne miasta – między innymi Kraków, Toruń).

Podczas wystąpień zaprezentowano liczne materiały źródłowe. Przedmiotem badań były zachowane zbiory i ich pojedyncze obiekty w klasztorach, bibliotekach klasztornych, kościelnych, kościołach, bibliotekach prywatnych, uczelnianych. Cenne dla badaczy okazywały się kontakty i współpraca zagraniczna, w tym poznawanie obiektów w miejscach aktualnego przechowywania zbiorów, czy wymiana informacji. Zwarte, interesujące wystąpienia wzbogacone były kolorowymi slajdami, które unaoczniały wartość i bogactwo badanych obiektów. Dla słuchaczy, zwłaszcza z bibliotek publicznych, była to znakomita okazja do poznania bieżącego stanu badań naukowych nad książką.

Z powodu choroby prelegentów nie dopełniły się zaplanowane wystąpienia kładące nacisk na współczesność, z 10 zgłoszonych, wygłoszono 4.

W sekcji *Dom książek. Nowoczesne budownictwo biblioteczne i aranżacja jego wnętrza*, którą moderowała prof. Mariola Antczak, wiele emocji wywołało wystąpienie ks. prof. dr hab. Zdzisława Kropidłowskiego (Katedra Informatyki i Bibliologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz) prezentujące *Inspiracje architektoniczno-organizacyjne najlepszych bibliotek świata. Pokłosie konkursów IFLA*, podczas którego słuchacze mieli okazję poznać dotychczas nagrodzone biblioteki-laureatki konkursu, ich specyfikę i charakterystyczne rozwiązania architektoniczne, wyposażenie oraz najciekawsze pomysły, koncepcje i rozwiązania, poparte prezentacją.

Mgr Paulina Milewska (Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytet Medyczny, Łódź) w swoim wystąpieniu zaprezentowała charakterystyczne dla Dublina biblioteki uczelniane, zarówno najstarsze jak i te nowoczesne, spełniające różne funkcje. Zwróciła uwagę na zmiany, jakie zaszły w bibliotekach akademickich w kształtowaniu ich ofert, i dostosowywaniu ich do potrzeb użytkowników przy wykorzystaniu przestrzeni do nowych zadań. Szkoda, że słuchacze nie mieli okazji porównać prezentowanych rozwiązań z rozwiąza-

niami architektonicznymi w Czechach oraz poznać opinii gości czeskich, którzy nie dojechali na sesję.

Niestety, dwa kolejne wystąpienia ze względu na nieobecność referentów, odwołano. Także po przerwie obiadowej w bloku wystąpień pt. *Zawód bibliotekarza – profil wykształcenia i współczesne potrzeby* zabrakło aż czterech prelegentów.

Wysłuchano jednak wystąpienia dr. Rafała Kępy (Katedra Informatologii i Bibliologii UŁ), w którym prelegent zwrócił szczególną uwagę na książki literackie dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza fabularyzowane biografie znanych naukowców w zasobach łódzkich bibliotek publicznych dla dzieci.

Dr Marzena Kowalska (Biblioteka UŁ) pokazała, jakie zmiany przeprowadzono w bibliotece dostosowując ją do nowych potrzeb użytkowników, także niepełnosprawnych, jaki sprzęt zakupiono wychodząc naprzeciw tej grupie użytkowników, zwrócono także uwagę na formy komunikacji z czytelnikiem.

Zwieńczeniem konferencji będzie publikacja materiałów pokonferencyjnych w recenzowanym wydawnictwie w roku 2018, w którym znajdą się także materiały prelegentów, którzy nie dojechali na konferencję a przesłali swoje wystąpienia. Dzięki temu publikacja będzie prezentowała pełną koncepcję konferencji.

Mimo absencji części prelegentów, uczestnicy uznali konferencję za udaną. Bardzo cenne okazały się spotkania i rozmowy kularowe, które pozwoliły na indywidualne rozmowy i wymianę doświadczeń, zakup nowości wydawniczych oraz zwiedzenie nowej siedziby Wydziału Filologicznego Łódzkiego Uniwersytetu.